

Становище

за конкурс за академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 3.7. Администрация и управление (Публично право и гражданско участие), към Катедра Публична администрация, Философски факултет, СУ „Кл. Охридски“, обявен в ДВ, бр. 83 от 17.10.2017 г.

От проф. д-р Петя Кабакчиева, Катедра Социология, Софийски университет „Св. Климент Охридски“, назначена за член на научното жури със Заповед № РД-38-764/14.12.2017 г.

1. Представяне на кандидата и материалите по конкурса

Документи за участие в конкурса в посочения в обявата срок е подал един кандидат – гл.ас. д-р Атанас Владиславов Славов. Всички подадени от кандидата документи отговарят на изискванията на закона и правилника за прилагането му в СУ.

За участие в конкурса са представени 17 публикации от общо 31 на кандидата /в тези 31 не съм включила така наречените от автора публикации с „популярно и публицистично съдържание“/. От представените за конкурса публикации една е монография /при общо три на кандидата/, останалите са статии и студии в реномирани академични издания, голяма част от които са реферирани и индексирани, седем от статиите са в англоезични издания. Справката за цитиранията сочи 13 цитирания, от които 11 са от англоезичните публикации. За млад човек като д-р Атанас Славов тези числа са повече от достатъчни и говорят за утвърдеността му като учен не само у нас, но и в чужбина.

2. Оценка на научните постижения на кандидата

Едно от значимите теоретични достойнства на текстовете на Атанас Славов, според мен, е преодоляването на разпространеното позитивистично разбиране за правото само като формализирана абстрактна система от норми, а полагането му в по-широк ценностен и практически контекст. Този подход сам по себе си не е нов, теоретичният принос на Славов е в убедителната му аргументация в текстовете му, особено в тези за връзката религия –право, както и в иновативното обосноваване на иманентната връзка между гражданско участие и конституционна демокрация в представения основен хабилитационен труд - монографията „Гражданското участие в

конституционната демокрация. Публичноправни перспективи“ / София: CIELA: 2017/. За Славов „Редуцирането на понятието за право само до един рационален, формален, абстрактен и секуларен порядък от норми, освободени от ценности (школата на юридическия позитивизъм и нормативизъм), лишава правото от неговата дълбочина и съдържание. Модерното право не е просто функция на легитимната власт (на мнозинството от гражданите или на определена класа, етнос и т.н.), нито е само логически изградена система от правни норми. Правната система не е сметачна машина, работеща с абстрактни математически логаритми.“¹ Ето защо значимият предмет на интерес – конституционната демокрация, в представения основен хабилитационен труд – монографията, е неотменно обвързан с гражданското участие. Гражданското участие е „иманентна характеристика на конституционната демокрация“ /стр. 61/

Внимателното аналитично проследяване на взаимовръзката конституционна демокрация – гражданско участие, което прояснява както принципите на конституционната демокрация, така и основни характеристики на гражданското участие, отчитам като основен принос на монографията. Убедително и ясно се защитава тезата, че демократичното развитие е възможно само чрез баланса между тези два компонента. Гражданското участие ще предпазва от формализирана фасадна представителност демокрацията, а конституционните принципи на разделението на властите, върховенството на правото ще възпират и ограничават популистки изблици на гражданска активност. Този умерен и балансиран подход в разбирането на демокрацията задава основната теза на работата че „независимо от различните традиции, форми и практики на отделните демократични модели (на пряката демокрация, демокрацията на участието и демокрацията на обсъждането), те могат да бъдат успешно вградени в институционалните рамки на конституционната демокрация и така да допринасят за повишаване на легитимността на институциите и на вземаните решения, за повишаване на доверието, както и за по-добра отчетност и контрол върху управляващите.“ /стр. 112/. Това е теза, добре защитена в монографията, и не често споделяна, тъй като постоянно се водят дебати за плюсовете и минусите на един или друг модел. Работните дефиниции, въведени за моделите за демокрация са ясни и коректни. Разбирането за гражданското участие преформулира и виждането за

¹ Славов, А. “Отвъд правото на прехода: за християнските основи на модерните институции и право“, в: Промяна на промяната. Ролята на Църквата в обществото (Сборник доклади, изследвания, студии под ред. на Хр. Куличев), С., 2013, с. 70-76.

народния суверенитет като израз на абсолютната власт на народа по посока на либералната визия за политическа общност от свободни и равни граждани.

Детайлното описание на формите и процедурите на пряката демокрация, както и прегледът на осъществените до момента референдуми и граждански инициативи в Република България е емпиричен принос към ново знание, тъй като се прави за първи път така систематично и изчерпателно. Самото това пълно описание подпомага гражданското участие, защото служи като „карта“ за бъдещи граждански действия. Специално искам да отбележа постоянстващото подчертаване на разликата между плебисцит и народен референдум, разлика съществена и често замъглявана.

Монографията има и приложни приноси, доколкото в последната глава дава конкретни предложения за промени в българското законодателство, укрепващи гражданското участие, които за някои може да са спорни, но са основа за плодотворен дебат в това отношение. Представянето на добри практики от редица други страни също отнасям към приложните приноси.

3. Бележки и въпроси

Тъкмо защото д-р Славов критикува позитивистичното разбиране за правото и постоянно го полага в по-широк социален контекст, ми се щеше да видя по-обстоятелствен анализ на приложимостта на формите на пряка демокрация в съвременната българска ситуация. Питам се например, при представянето на резултатите от местните референдуми, които в повечето случаи препотвърждават вижданията на кмета и общинските съветници, дали местните власти изразяват наистина мнението на хората, или по-скоро влияят /да не използвам силната дума манипулират/ на тяхното мнение. Казано по-общо – не е ли възможно и форми на пряката демокрация да придобият фасаден характер, зад които да се крият конкретни частни интереси, а не споделени мнения на гражданите. Ако това е така, как може да се противодейства на такива явления? Тъй като д-р Славов си дава сметка за проблемното консолидиране на демокрацията у нас, добре би било конкретните предложения за промяна на законодателството у нас да са съобразени с възможните ефекти от прилагането им, или казано на публично-административен език, с анализ на въздействието им. Въпросите ми по-скоро трябва да се разглеждат като препоръка за бъдещи негови текстове.

4. Оценка на академичната дейност на д-р Славов. Лични впечатления.

Академичната кариера на д-р Атанас Славов е впечатляваща. Той е защитил две докторски тези по различни теми, но в академичното поле на доцентурата, и двете в престижни университети – СУ „Св. Кл. Охридски“ и Университетът в Глазгоу. Участник е в много научни проекти, бил е на редица специализации. Курсовете, които чете в момента, и в бакалавърската и в магистърската степени, са пряко обвързани с полето на доцентурата /Въведение в правото; Конституционно право; Основни права на човека; Публично право и гражданско участие; Институции и процес на вземане на решения в ЕС; Human Rights; Оценка на съответствието със законодателството на ЕС/.

Академичните му занимания с конституционно право и гражданско участие са обвързани и с експертна дейност в интересуващата го област, и с граждански прояви за защита на академичните му тези. Признание за гражданската му активност е присъждането му на годишната награда за активно гражданско участие на Форум „Гражданско участие“ през 2016 г. Аз лично се запознах с него точно по линия на защитата на пряката демокрация – като член на сдруженията „Болкан Асист“ и Институт за пряка демокрация. След това участвахме в два изследователски проекта, по време на работата ни по тях се убедих в трудолюбието и аналитичните умения на д-р Атанас Славов. Познавам и проектите му в Центъра за академични изследвания – София, институция, която не прави компромиси с научната отдаденост и занимания на стипендиантите си. Във всяка своя дейност д-р Славов впечатлява с академичната си задълбоченост, научна и гражданска почтеност и коректност, трудолюбието и всеотдайността си. Познавам дейността му, но нямам конфликт на интереси с него.

5. Заключение

Всичко написано дотук – значимите научни приноси на гл.ас д-р Атанас Владиславов Славов, високата ми оценка за академичните му и граждански качества, ми дават основание убедено да гласувам „за“, и да препоръчам и на членовете на научното жури да вземат решение за присъждане на научната длъжност „доцент“ по професионално направление 3.7 Администрация и управление (Публично право и гражданско участие), към Катедра Публична администрация, ФФ на СУ „Св. Кл. Охридски“.